

Dil ve İletişim Becerilerine Giriş

Dr. Meral Çilem Ökcün-Akçamuş

Dil, İletişim ve Konuşma Nedir?

- İletişim nedir?
- Dil nedir?
- Dilin bileşenleri nelerdir?
- Konuşma nedir?

İnsanlar neden iletişim kurar?

İletişim

- İletişim, bilgi ve fikirleri paylaşma sürecidir.
- Bir niyet içeren mesajı kodlamayı, iletmeyi ve çözümlenmeyi içeren aktif bir süreçtir.
- Her bir iletişim partneri diğerinin niyetini anlamalıdır. Böylece mesaj etkili olarak iletilir ve niyetlenen anlamı taşır
- Dil ve konuşma bir iletişim biçimidir

İletişim

-
- İletişimin **sözel olmayan, üst dil ve dil ötesi** yönleri de bulunmaktadır.
 - İletişimin dil ötesi yönü bir cümlede bireysel olarak sözcüklerin ya da seslerin kullanılması ile cümlenin taşıdığı anlamın ve biçimin değiştirilmesidir
 - I **did** take a bath yesterday, Ben **dün yaptım** banyo/ben dün banyo **yaptım**
 - İletişimin bu yönü ile vurgu entenasyon, tonlama, bekleme, ve duraksama ile tutum, duygusal durum ve bilgi paylaşımı yapılır.

İletişim

-
- **Sözel olmayan** öğeler, jestleri, vücut/postür duruşunu, yüz ifadelerini, bedensel hareketleri, göz kontağı biçimlerini, fiziksel yakınlık ve uzaklığı içerir.
 - Bu sözel olmayan davranışların her biri iletişimi etkiler.
 - Jestler, dil ve konuşma sürecini kolaylaştırabilir, mesajı pekiştirebilir, iletişimin ritmini rahatlatabilir.
 - Söylenilen ifadelerin anlamı bu bileşenlerin kullanımına göre farklılaşabilir.

İletişim

- **Üst dilsel öğeler**, dilin üzerine konuşmamızı, onu manipüle etmememizi, onun üzerine düşünülmesini, onun bağlamdan bağımsızlaştırılmasını ve yargıya dayalı değerlendirilmesini içerir.
- Sesbilgisel farkındalık, metafor, deyim vb.
- İletişim ortakları hem kendisi davranışlarını hem de karşısındakinin davranışlarını yakından izlerler

İletişim

İletişim

İletişim

- Şekillerde de görüldüğü üzere iletişim mesajı gönderen kişinin zihnindeki kavramlarla başlar
- Mesajla genellikle (konuşulan ve iletişim kurulan) bağlamla ilgili olur.
- Dolayısı ile mesaj genellikle konuşanın bilişsel ve sosyal bilgisinin bir sonucu olarak ortaya çıkar.
- “İşte orada” gibi bir ifade için bağlamsal ipuçları gereklidir.

İletişim

- Mesaj kodlandıktan sonra, mesajı gönderen konuşmayı üretir ve kendi üretimini izler, mesajın nasıl işitildiğine ve algılandığına ilişkin kendine dönüt verir.
- Dinleyici mesajı işitsel ve görsel olarak alır ve çözümler. Birçok bireyse dilbilimsel bilgi sol hemisferde işlemlenir. Dil ötesi ve dilsel olmayan iletişimsel öğeler sağ hemisferde işlemlenir.
- Dinleyici dilseli bilişsel ve sosyal bilgilerini kullanarak mesajı yorumlanır.
- Bazen mesajı çözümleyemediğinde ek yardımcı açıklamalar ister.

İletişim

- Mesaj bir kere mesajı ileten kişinin niyetini doğru bir biçimde anlayarak anlaşıldığında, ve mesajı ileten kişi karşılık beklediğini belli ettiğinde roller değişir

Konuşmacı X dinleyici

- Dinleyici konuşmacı olur ve daha önce çözümlediği sözceye uygun onunla ilişkili bir mesaj kodlar ve iletir.

Dil

-
- Dil, iletişim amacıyla tesadüfe dayalı ve üzerinde anlaşmaya varılmış semboller sistemi ile evrene ilişkin düşüncelerin kodlanması olarak tanımlanmıştır (Bloom ve Lahey, 1978).
 - Başka bir ifade ile dil, diğer bireylerle iletişim kurmak için kullanılan bir koddur ve her bir dil bireylerin iletişim kurmak amacıyla kullandığı tesadüfi semboller sisteminden oluşmaktadır
 - Türkçe, İngilizce, Türk işaret dili, Korece, Farsça, Arapça...
 - Kendi sembolleri ve kendi kuralları var

Dil

-
- **Diyalekt**, Bu ana dillerin benzer fakat aynı olmayan kuralları içeren alt kategorilerini içerir.
 - Geçmişte bir dönemde bu dil üzerine belirli bir sosyal topluluk uzlaşımına varmış ve bu sembolleri belirlemiştir.
 - Diller yaşayan ve değişen bir yapıya sahiptir.
 - Kurallar zamanla değişebilir
 - Semboller gelişebilir , yenilenebilir
 - Diller yok olabilir farklılaşabilir
 - Bazı durumlarda iki dil birleşebilir ve yeni bir dil ortaya çıkabilir

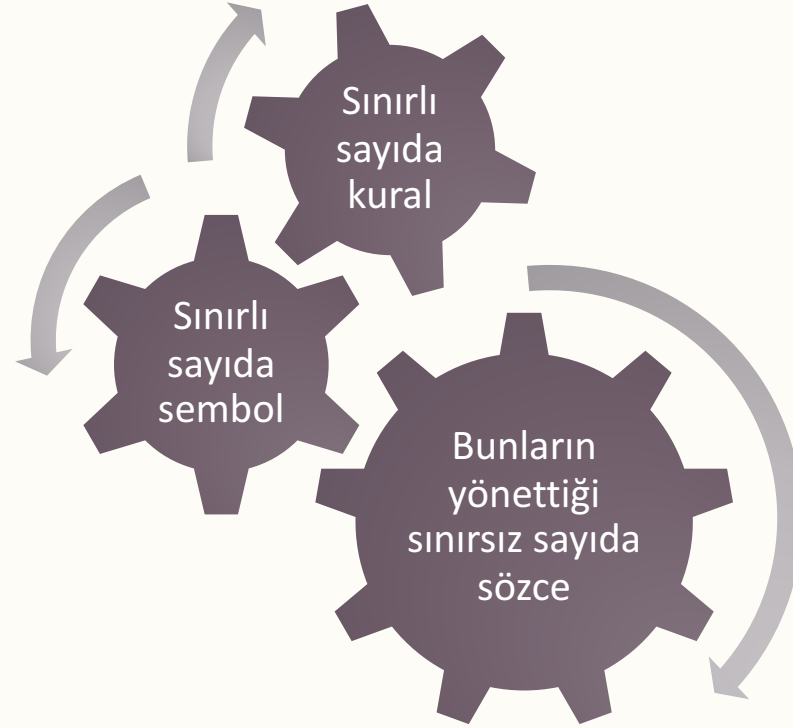
Dil

- Dildeki sosyal olarak paylaşımlı olan kod ve kurallar, dili kullanan kişilerin bilgi paylaşımına olanak verir.
- Her bir dinleyici ve konuşmacı kavramsal bilgilerini /kavramları temel alarak (nesnelere, olayları, ilişkileri) kodlarlar yada kodları çözümlerler.
- Kodlamada , -paylaşımlı anlam, kodların içerdiği dilbilimsel becerileri, bağlam önemlidir.
- “Babilin kulesi” bilgi paylaşımının en tipik örneğidir.
- <file:///Users/meralcilemokcunakcamus/Desktop/DİL ve iletişim /dilve iletişime giris 01.pptx>

Dil

-
- Dildeki semboller bireysel olarak çok az anlam taşır.
 - Bu nedenle bir çok bilgi sembollerin birleşimini içerir.
 - “Güneş yeryüzünü aydınlatır ve ısıtır”
 - Yorgun Ahmet çok gün o du
 - Dil ilişkisel bir sistemdir. Sözcüklerin birbiri ile ilişkileri, sıralanışı ile ilgili kurallar içerir. Konuşucuların tümü bu kuralları bilir.

Dil

Dil

- Bir dilin kullanıcısının kurallar sistemine ilişkin temelde/altta yatan bilgileri, “**dilsel yeterlilik**” olarak adlandırılır.
- Konuşulurken her zaman kurallara uygun ifadeler mi kullanılır?
- Dilsel yeterliliğin gerçek kullanıma dönüştürülmesine “**dilsel performans**” denilir.
- Anadil konuşucularının üretimine dayalı olarak belirlenir

Dil

– Anadil konuşucuları

Gramer kurallarına uygun olan ve olmayan konuşma

Sözcüklerin anlamı

Dilin kurallarını işe koşarak anlama

Dil

- Bir dilin konuşucusu tüm olası sözcük bileşimlerini öğrenerek mi dili edinir?
- Kuralları öğrenerek mi dili edinir?

Bir dilin konuşucusu sözcükleri ve bir dil kullanıcısının öğrenebileceği tüm dil kurallarını sınırsız sayıda sözce üretebilecek ve anlayabilecek düzeyde öğrenir

Kaynaklar

- Acarlar (2011). Zihin engellilere İletişim Becerilerinin Kazandırılması Ders Notları
- Anderson, N. B., & Shames, G. H. (2006). Human Communication Disorders: an Introduction. New York, NY: Boston
- Bloom, L., & Lahey, M. (1978). *Language development and language disorders*. New York: John Wiley & Sons.
- Gleason, J. B. (2005). The development of language: An overview and a preview. In J. B. Gleason (Edt), *The development of language*, (pp., 1-38). New York, NY: Pearson
- Korkmaz, B. (2005). *Dil ve Beyin*. İstanbul: Yüce Grup.
- Owens, R. E. (1999). *Language disorders: A functional approach to assessment and intervention*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Owens, R. E. (2012). *Language development: an introduction* (8th ed.). New Jersey: Pearson.
- Owens, R. E., Evan-Metz, D. E., & Haas, A. (2003). *Introduction to communication disorders: A life span perspective* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson. Education Inc.